

Chřadnutí smrkových porostů u VLS ČR s.p. divize Lipník n. B.

Ing. Jan Jeniš

Pramen řeky Odry. Odra vyvěrá pod tímto přístřeškem u obce
Kozlov nedaleko Velkého Újezda v okrese Olomouc.
Odtud se vydává na svou 861 km dlouhou pouť do Baltického moře.

**Budišov nad
Budišovkou
14.10.2014**

Chřadnutí smrkových porostů – středoevropský problém konce 20. a začátku 21. století

severní Morava
SZ Slovensko
jižní Polsko

Chřadnutí smrkových porostů u VLS ČR s.p. divize Lipník n. B.

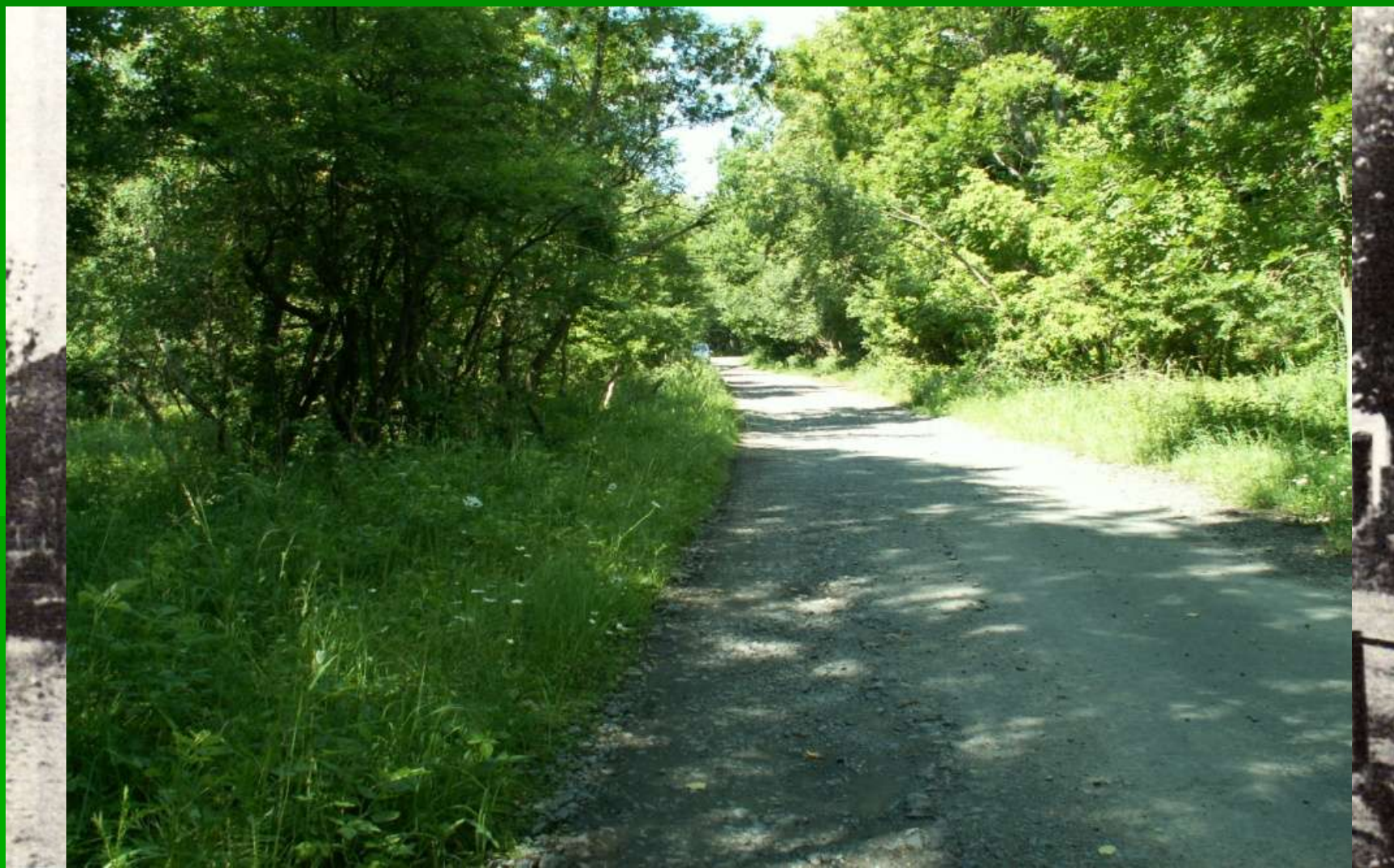
1. Historie VLS ČR s.p. divize Lipník n.B. a Vojenského újezdu Libavá
2. Lesnické hospodaření divize Lipník n.B.
3. Přírodní podmínky oblasti VÚ Libavá
4. Chřadnutí smrkových porostů ve VÚ Libavá
5. Vztah vývoje klimatu a výše těžeb v letech 2003 – 2012
6. Vítr, václavka, lýkožrout smrkový a lýkožrout severský

Historie Vojenského újezdu Libavá a VLS ČR s.p. divize Lipník n. B.

- VÚ Libavá byl založen 10.12.1947 jako důsledek závěru II. světové války
- Současně s tím vznikl VLS národní podnik Lipník n.B.
- Po roce 1989 odštěpný závod, od roku 1998, v souladu se zněním zákona o s.p., divize
- V průběhu vývoje probíhaly různé organizační změny, struktura lesnického hospodaření ve svém principu a na základní úrovni si však zachovává kontinuitu po celou dobu existence

Historie a současnost ve fotografii

- bývalé obce (1935 – 2010)

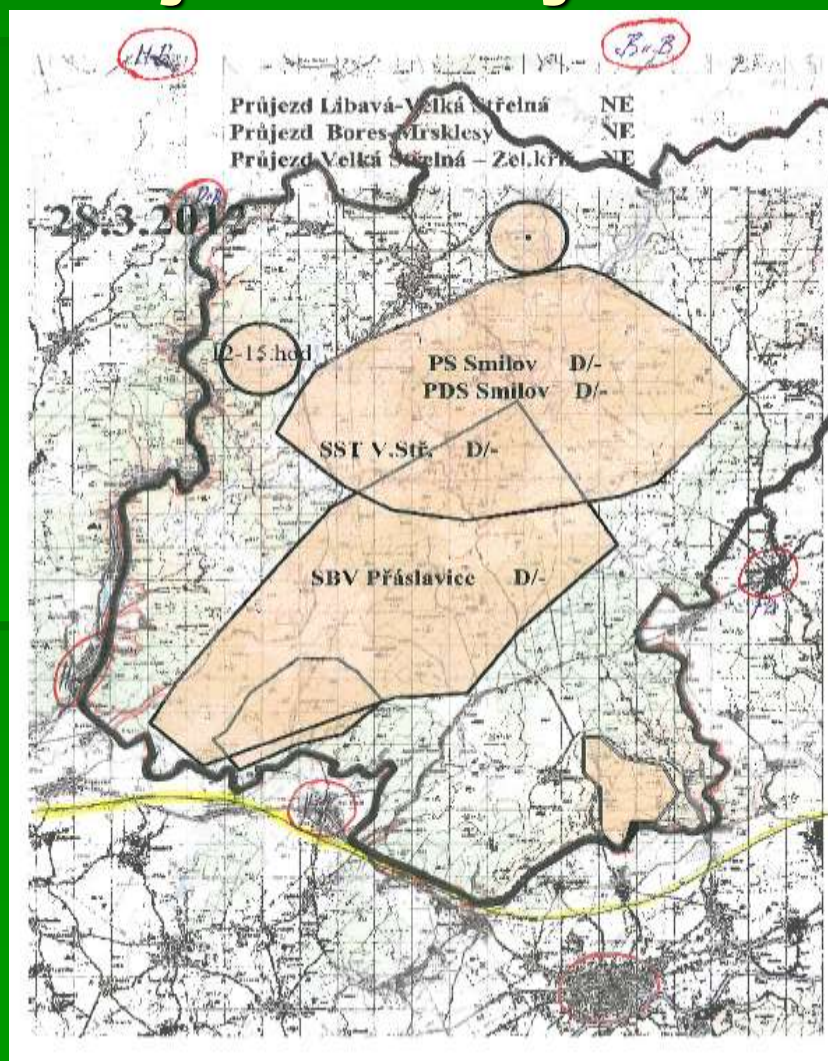

Současnost divize Lipník n. B.

Organizační členění:

- LS Libavá (severní část VÚ Libavá)
- LS Potštát (východní část VÚ Libavá)
- LS Velký Újezd (jižní část VÚ Libavá)
- LS Hlubočky (západní část VÚ Libavá)
- LS Bruntál (lesní pozemky v okolí bývalých i současných vojenských objektů v MS, Ol a Zl kraji.

- **Lesnické hospodaření na pozemcích určených k obraně státu je determinováno:**
 - **Lesním zákonem č. 289/1995 Sb.**
 - **prioritou vojenského výcviku**

System hospodaření u VLS ČR s.p. divize Lipník n. B.

- Kombinace vlastních zaměstnanců a dodavatelů prací v poměru 40:60
- VLS jsou zadavatelem dle zákona 137/2006 Sb. o veřejných zakázkách
- Způsob zadávání veřejných zakázek : Dynamický nákupní systém – pro stav lesa nejmenší zlo
- Způsob prodeje a zhodnocení dřevní hmoty:
Ve vlastní režii 100 % celkového objemu
 - strategickým odběratelům 71 %
 - regionálním odběratelům 25 %
 - elektronické aukce 4%

Přírodní podmínky VÚ Libavá

- Náhorní rovina s nadmořskou výškou cca 600 m.n.m. a severovýchodní expozicí, rozbrázděná údolími řeky Odry a jejích prvních přítoků (cca 80% plochy)
- Vysýchavé svahy ve všech expozicích s převýšením 300 – 400 m (cca 20% plochy)
- 18676 ha lesní půdy,
3010 ha zem. půdy
11711 ha ostatní plochy

Lesnická charakteristika

- Nejrozšířenější hospodářské soubory:
451,551,416
- Zastoupení dřevin: SM 65, BK 18, MD 5, KL 2, JS 2, DBz 1, ost. 7
- Obnova lesa 180 ha (2013,2014 – 320 ha), holina pro rok 2014 – 400 ha
- Výchovné zásahy – v porostech do 40 let věku 720 ha

Ostatní plochy – fenomén VÚ Libavá

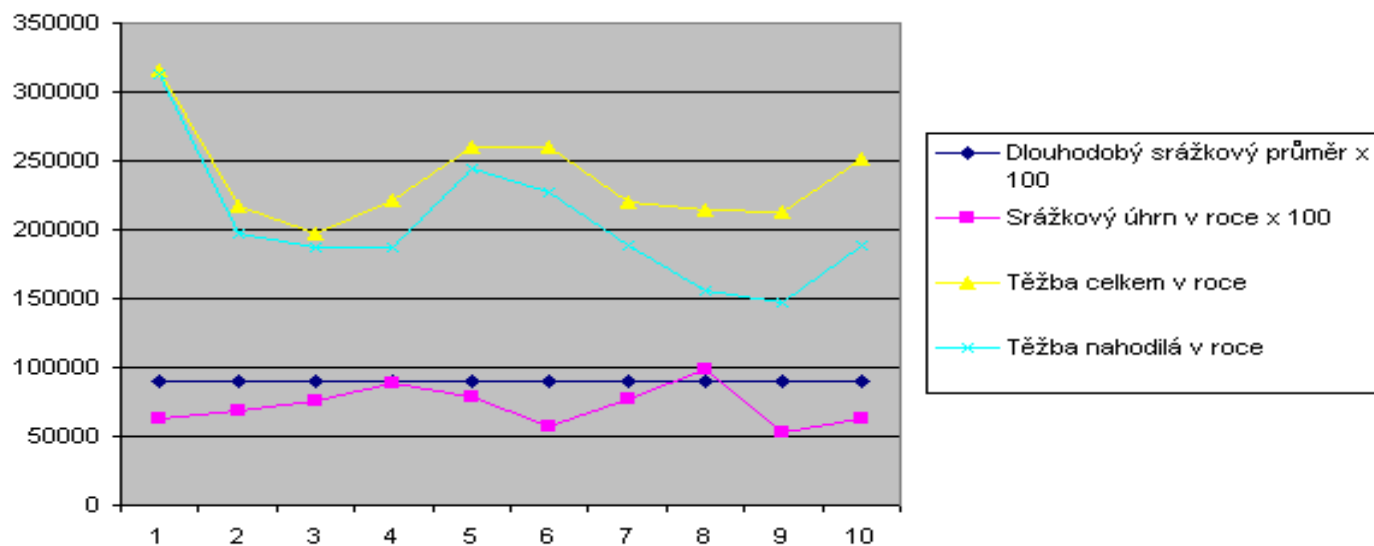
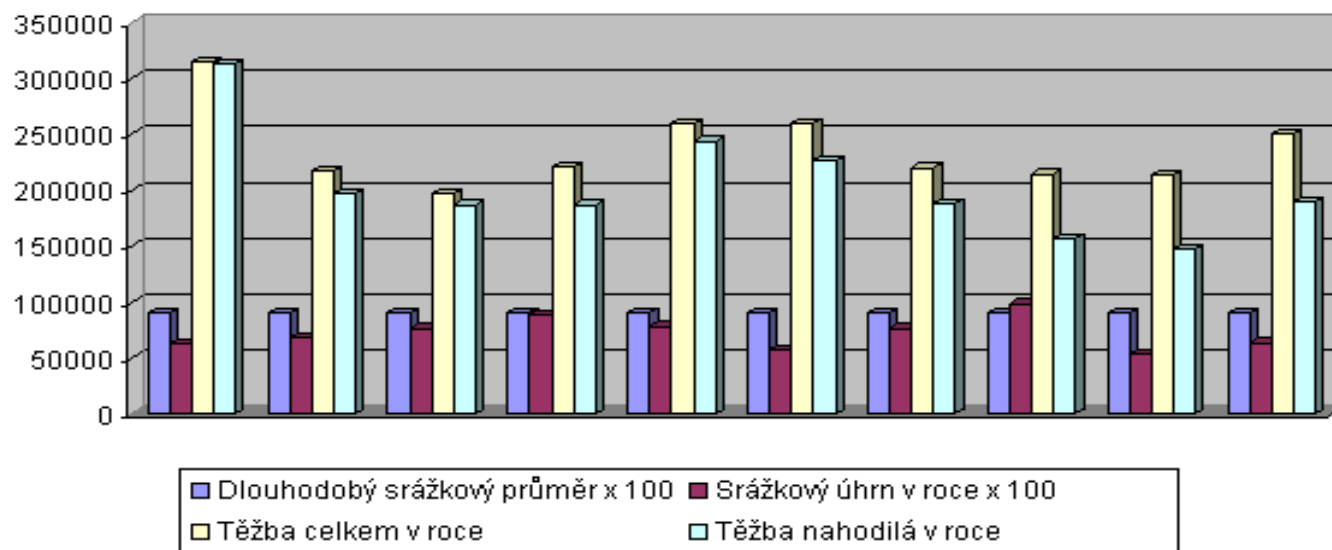

Chřadnutí smrkových porostů ve VÚ Libavá - příčiny

op

mi

Struktura srážek a těžeb u divize Lipník n.B.

**Od roku 1990 opakující se větrné smrště
(1990, 1991, 2000, 2002, 2004, 2007, 2008),
nerušíící celistvost a kompaktnost**

Chřadnutí SM porostů v I. věkové třídě (václavka)

**Od roku 1999 zvyšující se výskyt
lýkožrouta severského a jeho vliv na
věkově mladší porosty primárně
oslabené suchem a následně
václavkou. Obtížná identifikace
napadených stromů**

Lýkožrout severský

– letecká rekognoskace, často jediný způsob zjištění napadených stromů

Lýkožrout severský – „neles“ (ost.pl.)

LS Libavá

Lýkožrout severský – napadený 16ti letý porost (LS Hlubočky, srpen 2012)

Predikce podlehnutí výše uvedeným

1

Návrhy systémových opatření vedoucích ke zmírnění dopadů stávající situace

- K tomuto mimořádně důležitému problému zaujmout komplexní přístup (nelze řešit zvlášť klima a zvlášť OL)
- Minimálně na rozloze severní a střední Moravy vytvořit zonaci oblastí, ve kterých zhodnotit perspektivu smrku. Stanovit pro jednotlivé oblasti nejen cíle hospodaření, ale také přístup k lesním porostům v jejich aktuálním stavu a na základě výzkumných podkladů vymezit možnosti řešení.
- V rámci obnov LHP vylišit samostatný hospodářský soubor pro porosty vzniklé v první generaci na zemědělské půdě a zde stanovit specifický způsob hospodaření (aktuální pro VÚ Libavá nyní a, vzhledem k objemu zemědělské půdy převedené na PUPFL po roce 1996, pro celou severní Moravu do budoucna

Návrhy praktických opatření vedoucích ke zmírnění dopadů stávající situace

1/ Včasné vyhledávání, vyznačování a zpracování chřadnoucích jedinců SM ve všech věkových třídách

- Bez dostatečného množství kvalifikovaného personálu to nejde
- Chřadnouce stromy vyznačovat s vědomím, že pokud již se rozhodují, jestli mám vyznačit, či nikoli, tak je třeba vždycky vyznačit, jinak se sem budu za tři týdny znovu vracet a znovu zpracovávat NT

- Vést jednoduchou a jasnou evidenci o vyznačené NT a tuto průběžně předávat osobám odpovědným za její rychlé zpracování
- Samozřejmostí je dodržení všech zásad ochrany a obrany lesa proti biotickým činitelům

2/ Maximální využití potenciálu přirozeného zmlazení BK, JV, JD

- Přirozené zmlazení BK se dnes prosazuje v místech, kde byla jeho umělá obnova v polovině 80. let prakticky nemožná (Zelený Kříž)

4/ Velké kalamitní holiny cílovou dřevinou obnovovat systémem dvojsadeb, nebo po zavedení přípravné dřeviny (bříza)

5/ Využití přirozeného zmlazení smrku na jemu příhodných

Přirozené zmlazení

Porost 37

- Výskyt přirozeného zmlazení je téměř 95% celkové výškové třídy 1 cm až do 60 cm
- Průměrné počty zmlazení podle výšky:
 - Do 10-ti cm 1000 ks/ha
 - Do 40-ti cm 2000 ks/ha
 - Do 60-ti cm 3000 ks/ha
- V tomto porostu je přirozené zmlazení velmi výrazné.

Proředěný porost 371 D010

- Přirozené zmlazení zde dosahuje výrazného zastoupení. Vyskytuje se přibližně na 80% plochy.
 - Výškové členění je v rozmezí 1cm až 140 cm
 - Průměrné počty jedinců SM na 1 ha: rozdělení podle výšky
■ Do 10-ti cm	100 ks/m ²	1 000 000 ks/ha
■ Do 20-ti cm	85 ks/m ²	850 000 ks/ha
■ Do 40-ti cm	22 ks/m ²	220 000 ks/ha
■ Do 50-ti cm	18 ks/m ²	180 000 ks/ha
■ Do 60-ti cm	14 ks/m ²	140 000 ks/ha
■ Do 80-ti cm	11 ks/m ²	110 000 ks/ha
■ Do 140-ti cm	6 ks/m ²	60 000 ks/ha

6/ Včasné redukce počtu jedinců SM v porostech vzniklých z PZ provedením schematických prořezávek

čerstvě po provedeném zásahu...

... a sedm roků poté

Lesu zdar!

Děkuji
za pozornost.

Ing. Jan Jeniš